herpy

ŻABY

## żaba pomidorowa

# *Dyscophus antongilii*

*Dyscophus antongilii* to żaba z nizin północno-wschodniego Madagaskaru: okrągła, masywna i jednolicie pomarańczowa do głęboko czerwonej. Samica osiąga do 11 cm i ponad 200 g, samiec jest mniejszy i ma bardziej stonowane barwy. W dzień leży zakopana, a nocą poluje. Przy właściwej temperaturze, wilgotności i higienie jest spokojna i odporna w hodowli.

Rodzina: Microhylidae  Nazwa angielska: Tomato Frog  **Słabe toksyny skórne**

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **7-11 cm**<br>długość od pyska do kloaki |
| Waga | **40-230 g** |
| Długość życia | **6-10 lat** |
| Aktywność | **W nocy** |
| Tryb życia | **Naziemny i kopiący nory** |
| Środowisko | **Las deszczowy i mokradła** |
| Toksyny skórne | **Słabe**<br>Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust |
| Trudność | **Średnio zaawansowany** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **60 × 35 × 35 cm**<br>D × S × W dla 3 dorosłych osobników |
| Temperatura w dzień | **23-27 °C** |
| Temperatura w nocy | **18-21 °C** |
| Wilgotność | **60-80%** |
| Woda | **Miska z wodą** |
| UVB | **Opcjonalne**<br>Strefa Fergusona 1 |
| Pokarm | **Owady i dżdżownice i ślimaki** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo, w parach lub w grupach** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Rozwój | **Kijanki w wodzie** |
| Miejsce składania jaj | **W wodzie** |
| Dojrzałość płciowa | **9-24 miesięcy** |
| Liczba jaj w zniesieniu | **1 000-1 500** |
| Czas do wyklucia | **1-2 dni** |
| Okres larwalny | **45 dni**<br>od wyklucia do metamorfozy |
| Pokarm larw | **Gotowa karma** |
| Opieka nad potomstwem | **Brak** |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Załącznik II** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Dyscophus antongilii* to ciężka żaba o okrągłym ciele z rodziny Microhylidae i najbarwniejszy z trzech gatunków rodzaju. Grzbiet jest gładki i jednolicie pomarańczowy do głęboko czerwonego, bez wyraźnych pasów bocznych. Samice są wyraźnie większe od samców: do 11 cm długości od pyska do kloaki i 230 g wobec około 7 cm i mniej więcej 40 g u samców. Samica ma najjaskrawsze czerwone i pomarańczowe odcienie na grzbiecie i jaśniejszy brzuch, a niektóre osobniki mają czarne plamki na gardle. Samiec jest bardziej stonowany, pomarańczowy do brązowopomarańczowego. Młode są matowe, żółtobrązowe i nabierają barw dopiero w miarę wzrostu. Pokarm wpływa na ubarwienie: karotenoidy sprawiają, że żaby stają się wyraźnie bardziej czerwone.

Gatunek opisano w 1877 roku, a jego nazwa pochodzi od Zatoki Antongil. Przypomina *Dyscophus guineti*, z którym częściowo dzieli zasięg, ale odróżnia się jednolitym ubarwieniem i brakiem ciemnego pasa biegnącego od oka wzdłuż boku. *D. antongilii* jest rzadziej spotykany w handlu niż *D. guineti*, a Madagaskar od 2019 roku nie zezwala na legalny eksport. Zwierzęta w niewoli żyją zwykle 6-10 lat.

Gdy żaba czuje się zagrożona, nadyma się, a schwytana wydziela przez skórę gęstą, białą i lepką wydzielinę, która działa znieczulająco na oczy i pysk napastnika. Wydzielina może wywoływać u ludzi reakcje alergiczne, ale nie jest niebezpieczna. Toksyczność skóry określono więc jako łagodną: unikaj brania na ręce, od razu zmywaj wydzielinę z dłoni i nie dotykaj oczu ani ust, zanim dokładnie nie umyjesz rąk.

## Występowanie i środowisko

*Dyscophus antongilii* występuje wyłącznie na Madagaskarze. Gatunek zamieszkuje północno-wschodnią część wyspy wokół Zatoki Antongil, gdzie Maroantsetra stanowi główny obszar występowania, a na południe wzdłuż wybrzeża sięga do Andevoranto. Dokładny zasięg jest niepewny, ponieważ gatunek przez długi czas mylono z *D. guineti*. W niektórych miejscach oba gatunki żyją obok siebie.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

### ŚRODOWISKO

*Dyscophus antongilii* żyje od poziomu morza do wysokości około 200 metrów w wilgotnym tropikalnym lesie nizinnym. Spotyka się go także na mokradłach, w słodkowodnych bagnach, stawach, rowach, kanałach, na plantacjach i w ogrodach, a radzi sobie nawet w silnie zdegradowanym lesie, a nawet na terenach miejskich. W dzień leży zakopany lub pod liśćmi, a nocą wychodzi i czatuje na zdobycz.

Gatunek rozmnaża się w małych, płytkich stawach, bagnach i wolno płynących wodach po ulewnych deszczach. Rozród przypada na luty i marzec, w środku pory deszczowej, gdy klimat jest ciepły i wilgotny.

Gatunek ma w IUCN status najmniejszej troski (LC), ale populacje zmniejszyły się z powodu niszczenia siedlisk, zanieczyszczeń i odłowu na potrzeby handlu zwierzętami, zwłaszcza w okolicach Maroantsetra. Dlatego szybko objęto go konwencją CITES i obecnie figuruje w załączniku II.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

## Hodowla

### TERRARIUM

Para lub trzy osobniki potrzebują terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 35 × 35 cm (długość × szerokość × wysokość). Powierzchnia dna liczy się bardziej niż wysokość, bo *D. antongilii* żyje na ziemi i się zakopuje. Młode najlepiej trzymać parami w mniejszym terrarium o pojemności około 40 litrów, gdzie łatwiej znajdują pokarm.

Najważniejszym wyborem jest podłoże. Najlepsze jest włókno kokosowe lub mieszanka ziemi bez nawozów, pestycydów i środków chwastobójczych, bo żaba może się w niej zakopać, a podłoże trzyma wilgoć i nie gnije szybko. Wsyp co najmniej 5 cm i przykryj warstwą suchych liści, np. magnolii lub migdałecznika, pod którymi żaba się chowa i które zmniejszają ryzyko połknięcia podłoża. Unikaj kory świerkowej i drobnego żwiru.

Korzenie i kora korkowa zapewniają kryjówki i coś do wspinania się nocą. Można użyć odpornych roślin, takich jak epipremnum, ale delikatne rośliny zostaną zadeptane lub wykopane, więc dobrą alternatywą są rośliny sztuczne. Pokrywa z siatki zapewnia wentylację, której gatunek potrzebuje; jeśli terrarium za szybko wysycha, przykryj jej część szybą. Wymieniaj całe podłoże co dwa miesiące i na bieżąco usuwaj odchody oraz resztki pokarmu.

### TEMPERATURA

*Dyscophus antongilii* toleruje szeroki zakres temperatur i dobrze czuje się w zwykłej temperaturze pokojowej. W dzień powinno być 23-27 °C, a w nocy 18-21 °C. Nocą temperatura może bez szkody spaść jednorazowo do około 15 °C, ale temperatury wyraźnie powyżej 27 °C mogą żabę zabić. Gatunek nie potrzebuje ciepłego miejsca do wygrzewania.

Używaj dokładnego termometru i mierz w kilku miejscach, także przy samym podłożu, gdzie przebywa żaba. W dużym terrarium różnica między jednym a drugim końcem może być znaczna. Chłodne, mokre i brudne warunki to jedna z najczęstszych przyczyn chorób. Jeśli temperatura w pomieszczeniu spada poniżej 18 °C, pomóc może mata grzewcza

sterowana termostatem pod częścią terrarium albo słaba lampa grzewcza.

Regularne zimowanie nie jest konieczne, ale chłodniejszy i suchszy okres zimą szczególnie odpowiada temu gatunkowi i wykorzystuje się go także do pobudzenia rozrodu.

### WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %. Zraszaj lekko raz dziennie lub co dwa-trzy dni, zależnie od tego, jak szybko terrarium wysycha, i korzystaj z higrometru. Najważniejsza jest wilgotność podłoża: ma być wilgotne, ale nie mokre, a gdy podłoże jest właściwe, wilgotność powietrza zwykle też jest odpowiednia.

Stale mokre podłoże i zastałe powietrze prowadzą do infekcji bakteryjnych i grzybiczych oraz problemów z drogami oddechowymi, więc nigdy nie poświęcaj wentylacji na rzecz wilgotności.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

### WODA I JAKOŚĆ WODY

Postaw miskę z odchlorowaną wodą, na tyle dużą, by żaba mogła w niej siedzieć, i co najmniej tak głęboką, jak wysoka jest żaba. Większość żab kąpie się w misce nocą, więc wymieniaj wodę każdego ranka. Wodę z kranu uzdatniaj preparatem akwarystycznym usuwającym chlor i chloraminę. Żaba wchłania wodę przez skórę, więc miski nigdy nie myj mydłem.

Do rozrodu żaby muszą mieć dostęp do dużej części wodnej lub komory deszczowej; zobacz punkt o kojarzeniu. Kijanki są wrażliwe na jakość wody: w niektórych miejscach dobrze sprawdza się woda z kranu odstana przez dobę, podczas gdy gdzie indziej woda z innego wodociągu potrafi w ciągu dziesięciu dni zabić całe potomstwo. Jeśli woda z kranu jest złej jakości, rozwiązaniem może być woda z odwróconej osmozy.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi nocny tryb życia i nie potrzebuje UVB, ale słabe światło UVB (mniej więcej strefa Fergusona 1) nie szkodzi i można je zapewnić. Dla żywych roślin stosuje się świetlówkę dzienną, taką jak do akwariów.

Światło powinno świecić około 12 godzin dziennie, sterowane wyłącznikiem czasowym. Żaba spędza większość dnia zakopana lub pod liśćmi i zawsze musi mieć możliwość ukrycia się przed światłem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

### ŻYWIENIE

*Dyscophus antongilii* zjada wyłącznie żywy pokarm. Pysk jest mniejszy, niż sugeruje okrągłe ciało, więc owady karmowe powinny mieć mniej więcej szerokość rozstawu oczu lub być nieco mniejsze: świerszcze i małe karaczany dubia o długości najwyżej 13 mm dla dorosłych i około 6 mm dla młodych. Dżdżownice to znakomity pokarm i można je przecinać dla mniejszych osobników. Dorosłe można karmić niemal wyłącznie dżdżownicami i ślimakami bez muszli, a miękki pokarm prawdopodobnie sprzyja zarówno kondycji, jak i aktywności rozrodczej. Młode wolą świerszcze i zaczynają przyjmować dżdżownice dopiero przy 4-5 cm. Larwy barciaka, mączniki, larwy muchówki czarnej i larwy much to przysmaki podawane od czasu do czasu.

Dorosłe dostają 3-6 świerszczy kilka razy w tygodniu lub dżdżownice dwa razy w tygodniu, młode codziennie. Jeśli po kilku godzinach świerszcze nadal biegają po terrarium, żaba dostaje za dużo. Opruszaj pokarm preparatem witaminowo-mineralnym przy co drugim karmieniu dorosłych i przy każdym karmieniu młodych, a dla wybarwienia podawaj suplement karotenoidowy. Karm w misce lub w wodzie, żeby żaba nie połykała podłoża razem ze zdobyczą. Zdrowa dorosła żaba bez problemu może przez tydzień obyć się bez jedzenia.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

*Dyscophus antongilii* jest spokojny i skryty. Większość dnia spędza zakopany i wychodzi nocą. Dorosłe osobniki mogą się nieco oswoić, ale w najlepszym razie tolerują branie na ręce, więc podnoś żabę tylko wtedy, gdy to konieczne. Olej i resztki mydła na ludzkiej skórze mogą zaszkodzić żabie, dlatego dokładnie płucz ręce przed i po kontakcie. Jeśli widzisz białą, lepką wydzielinę, żaba jest zestresowana.

Kilka osobników może żyć razem, jeśli mają dość miejsca; samce rzadko są agresywne poza okresem rozrodczym. Trzymaj razem tylko zwierzęta w tym samym wieku i tej samej wielkości, bo młode żaby mogą stać się ofiarą dorosłych. Nie łącz tego gatunku z innymi żabami: powoduje to stres, może przenosić choroby i pasożyty, a wydzieliny niektórych żab są śmiertelne dla innych płazów.

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć łatwo określić po wielkości: dorosłe samice osiągają do 11 cm, samce rzadko przekraczają 7 cm. Samice są też bardziej czerwone, samce bardziej pomarańczowe lub żółtawe, a u samców często widać narządy rozrodcze jako dwie białe linie pod skórą na brzuchu.

Młode rosną szybko i mogą osiągnąć rozmiar dorosłych w ciągu roku. W obrębie rodzaju zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 9-14 miesięcy, ale samica powinna mieć co najmniej dwa lata, zanim zostanie użyta do rozrodu. Dokładny wiek dla *D. antongilii* nie jest udokumentowany.

### GODY I KOPULACJA

*Dyscophus antongilii* trudno rozmnożyć bez hormonów i stymulacja hormonalna przez długi czas była standardową metodą. W naturze rozród pobudzają ulewne deszcze, a samce nawołują nocą z małych zbiorników wodnych. Rozród bez hormonów udał się u blisko spokrewnionego *Dyscophus guineti* i postępowanie jest takie samo: długi okres suchy i chłodniejsza zima, następnie stopniowo rosnąca wilgotność i obfite karmienie, a na końcu komora deszczowa ze sztucznym deszczem.

Sam deszcz nie wystarczy: może doprowadzić pary do ampleksusu, ale bez złożenia jaj. Decydujący jest pokarm: niemal wyłącznie dżdżownice i ślimaki, podawane w wodzie. Podczas kopulacji samiec obejmuje samicę od tyłu, a jaja są zapładniane w wodzie.

### JAJA I KIJANKI

Jaja są składane jako błona na powierzchni wody. Samica składa 1000-1500 małych, czarno-białych jaj. U *D. guineti* jedno zniesienie może dać od około 40 do ponad 3000 kijanek, a składanie jaj może trwać ponad 50 minut. Nie ma opieki nad potomstwem, a dorosłe osobniki się przenosi, żeby jaja i kijanki miały spokój.

Kijanki wykluwają się po około 36 godzinach i mają zaledwie około 6 mm długości. Nie mają w pełni rozwiniętego aparatu gębowego i nie mogą jeść glonów, granulatu, płatków ani mięsa, nawet martwego rodzeństwa. Zamiast tego pływają i odfiltrowują pokarm z wody. Zmiel pokarm dla ryb na bardzo drobny proszek, np. w starym młynku do kawy, i rozprowadzaj go w wodzie małymi porcjami. Jakość wody ma kluczowe znaczenie; zobacz punkt o wodzie. Utrzymuj wodę w czystości i dziel duże zniesienia na kilka zbiorników.

### METAMORFOZA

Metamorfoza kończy się około 45 dni po złożeniu jaj. Niektóre osobniki przechodzą ją szybciej, a pojedyncze mogą zatrzymać się w rozwoju.

Gdy pojawią się przednie kończyny, młode muszą mieć możliwość wyjścia z wody. Obniż poziom wody i połóż pływające rośliny, kamienie lub ukośnie ułożoną korę, żeby się nie utopiły. Przenieś młode po metamorfozie do wilgotnego terrarium odchowalnego.

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie są żółte do żółtobrązowych i trzyma się je w prostym terrarium z wilgotnym włóknem kokosowym lub wilgotnym ręcznikiem papierowym, kryjówkami i płytką miską z wodą. Młode nie są kanibalami, ale u *D. guineti* wytwarzają toksyczną wydzielinę skórną i mogą się nawzajem zatruć, gdy siedzą stłoczone, a ta sama ostrożność obowiązuje tutaj. Zatrute młode stają się ospałe i nie odwracają się, gdy położy się je na grzbiecie. Regularnie opłukuj młode trzymane razem, nie trzymaj ich zbyt gęsto, często wymieniaj podłoże i zawsze zapewniaj dobrą wentylację.

Karm codziennie świerszczami o długości około 6 mm i innymi małymi owadami, zawsze opruszonymi suplementem. Młode rosną szybko i nabierają czerwonych barw w miarę osiągania dojrzałości płciowej.

## Zdrowie i częste błędy

*Dyscophus antongilii* jest odporny, a większość problemów wynika z warunków lub higieny. Typowe błędy to:

- Chłodne, mokre i brudne warunki. Prowadzą do infekcji bakteryjnych, które mogą objawiać się wzdęciem, wydzieliną, niepewnymi ruchami lub przewracaniem się żaby na grzbiet.
- Zbyt wysoka temperatura, wyraźnie powyżej 27 °C, może zabić żabę.
- Zastałe powietrze, które powoduje problemy z drogami oddechowymi.
- Niedobór witamin i minerałów. Opruszaj pokarm.
- Przekarmianie. Żaba jest żarłoczna i łatwo tyje.
- Pasożyty i słaba kondycja u osobników z odłowu. Najlepiej kupuj zwierzęta z hodowli.
- Chlor, chloramina lub resztki mydła w wodzie i na rękach.

Zdrowa żaba jest okrągła, ma jasne oczy i w dzień się zakopuje. Chorą żabę odizoluj w czystym terrarium z właściwymi warunkami i zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli jest ospała, porusza się niepewnie, jest wzdęta lub przestaje jeść.

### Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.